

MARTIN KURIŠ / POHŘÍŽEN DO SVÉHO BLÍZKÉHO OKOLÍ

Židle kolem stolu obsadila tichá společnost, z dálky připomínající společenství Poslední večeře Mistra Pavla z Levoče. Malý jedlík nese sousto k otevřeným ústům, vousatý tatík si přihýbá ze džbánu, a tuhle ten, znaven pokročilým dnem i hostinou, složil hlavu na desku stolu a usnul...

Paralely popisovaných Kurišových dřevěných soch ve více či méně životní velikosti bychom u Mistra Pavla v levočském kostele sv. Jakuba našli a Martin Kuriš také svůj obdiv k levočskému mistru pozdního středověku a rané renesance nezastírá. Používá i stejnou technologii, figury po způsobu středověkých mistrů řezbářů vysvobozuje přímo z kmene, jen neužívá polychromii, ale dřevo pouze moří. Stejně jako Pavlovi i jemu modelem slouží především jeho blízcí. Mistr z Levoče se v první řadě vztahoval k ikonograficky kodifikovaným tématům a jakkoli je uchopil po svém a gotickou strnulost rozpohyboval citlivým vykreslením charakterů, prozrazujícím osobní angažovanost, východiskem mu je stále evangelijní zvěst, která vše určuje. To Kurišovi jedlíci, spáči a další stafáž jsou zdánlivě jako ze současného života, vzali na sebe podobu jeho manželky a dětí, avšak rozehraná situace není zdaleka tak explicitní jako na úvodní scéně pašijového příběhu. Zasedací pořádek není trvalý, židle nemají své pevné místo, stejně jako osazenstvo nemá stálý počet a dívka s podnosem může šálek přinášet stejně tak, jako odnášet. A někdy přijde i ovečka. Aktéři jako by strnuli na pokyn štronzo. Zastavený okamžik má nádech civilistního tajemství.

Tajemství prochází celým Kurišovým dílem a propojuje všechny jeho výtvarné projevy. Kuriš je vypravěč, jsou mu vlastní narativní a pohádkové principy a tak oblouk od malby k dřevořezbě, jenž vede přes loutkové divadlo, kde se obrazivost, vyprávění a zmiňované tajemství potkávají, je naprosto přirozený.

Precizně malované scény jeho obrazů, ať se odehrávají v interiéru, krajině skutečné i schematizované, teď a nebo v pohádkovém bezčasu, (a právě tyto dvě roviny se u Kuriše povážlivě směřují), jsou plny konkrétních věcí i postav, a přeci jakoby zakleté. Na poli současné malby je Martin Kuriš exotický zjev. Do jisté míry se vydává podobným směrem jako Balthus (1908 – 2001), který se ve své době věnoval nehledě na modernu v plném proudu téměř výhradně zvláštním způsobem realistické figurální tvorbě s občasným vykročením do krajiny, a jehož dílo je také prodchnuto tajemnem a erotičnem, jež na nás, pravda skrytě, dýchne i z mnohých Kurišových obrazových příběhů.

Tajemství. Můžeme si to slovo vykládat jako tajnou informaci či šířeji jako skutečnost, již neumíme rozumem vysvětlit. T. G. Masaryk v hovorech s Karlem Čapkem na otázku, vztahující se k propojení náboženství a víry, význam tajemství rozšiřuje na celý lidský život:

Ve skutečnosti je nám svět a život tajemstvím – kolik toho opravdu poznáváme a víme?

Člověk má přirozený sklon k mysterióznosti: svět člověku a člověk sám sobě je mystériem. Ve své slabosti, nouzi a bídě prahne člověk po zázracích a zjeveních – ve všem a všude: ve hře i v

nemoci, v politice i v sociálním toužení, v metafyzických otázkách duše a života. Odtud ta záliba v okultismu a v takzvaných tajemných úkazech.

Můj ty bože, tajemné úkazy! Jako by to, že vidím ten celý svět, že vnímám tamten strom, že se mu podivuju, že si uvědomuju tajemství jeho života a růstu – jako by to všechno nebyly úkazy stejně tajemné, stejně podivuhodné! Copak duše po smrti je něco tajemnějšího a mysterióznějšího než duše zaživa... a duše takzvaných velikých mužů něco podivuhodnějšího než duše tamté ženy, co shrabuje seno?

*Lidé, **pohřížení v svém blizoučkém okolí**, nedovedou vidět velikost ve všech věcech; každá nepatrná věc i událost nejvšednější je něco tajemného a ohromného! Nedejme se mýlit zvykem – zvykli jsme především na sebe, zvykli jsme vidět jen do svého blízkého okolí, ale jen se zamysleme, jen se pořádně podívejme právě na ty známé osoby a věci, a rozšíříme svůj názor o tajemném a zázračném!* (Karel Čapek, Hovory s TGM).

Civilistní duchovnost T. G. Masaryka s životními přístupy Martina Kuriše konvenuje. Malíř žije s rodinou v Sudetech, krajině poznamenané poválečným vysídlením německých obyvatel a dodnes sociálně bezútěšné. Buková hora nad Děčínem je místo opuštěné, pár chalup, končí tam silnice. Kolem louky, pastviny, prudké svahy, do města blízko, a přeci daleko. Žije se tam neokázale, jako by bez dotyku současné vizuality, slovo design vás u tohoto pedagoga Fakulty umění a designu nenapadne. Tenhle kraj poskytuje zákonitě jinou inspiraci, jiná východiska. *Pohřížen do blizoučkého okolí* Martin Kuriš maluje zdejší louky, mokřiny s vytáhlými travinami, remízky, zimní nehostinnost, rozhozené domy, sem zasazuje své příběhy. Odtud se posiluje osobnostně blízká baladičnost i sociální ladění. Tady nachází dřevo pro své sochy. Tady nachází předobrazy i modely. Odtud Verneřická madona, Houslista, Flétnistky, postavy z Cesty do Evropy, parafráze Útěku do Egypta Svaté rodiny. Uprchlíci jsou dnešní, Maria s poutnickou holí má obličej zahalený v šátku, Josef s kuříkem a pytlek přes rameno je ztělesněním starosti o živobytí, chlapeček v bundičce nejistý.

Martin Kuriš je *pohřížen v svém blizoučkém okolí*, a přesto vidí šíři.

Lucie Šiklová

Galerie Klatovy / Klenová, příspěvková organizace Plzeňského kraje

Zámek Klenová 2. 6. – 1. 9.2019

Kurátorka výstavy Lucie Šiklová

Grafický design Helena Šantavá

Tisk: DRAGON PRESS s.r.o.

Instalační práce: Instalační skupina Galerie Klatovy / Klenová

Martin Kuriš

* 30. 10. 1973 v Kutné Hoře, žije a pracuje v Příbrami u Verneřic

Studia

2012–2013 NIPOS ARTAMA, Praha, základy dětského divadla

2007–2013 KVK PF UJEP, Ústí nad Labem, doktorandské studium

2006–2007 KALD DAMU, Praha mimořádné studium scénografie loutkového divadla

1998–1999 UMPRUM, doplňující studium pedagogiky VV, Praha

1993–1999 AVU Praha, obor malba (ateliéry B. Dlouhého, F. Hodonského, A. Střížka)

Samostatné výstavy (výběr)

2018 „Cesta do Egypta“, Galerie Václava Špály, Praha

2017 „Narozeniny“, Galerie Prokopka, Děčín

2015 „Děti“, GASK – GASK, Kutná Hora

2014 „Lola“, OGV, Jihlava

„Příběhy“, Galerie ve věži, Planá u Mariánských Lázní

2013 „Navarana a jiné příběhy“, Divadlo Oskara Nedbala, Tábor

„Velké obrazy“, Galerie Kotelna, Říčany

2012 „Navarana a Lola Martina Kuriše“, Galerie Kabinet Střítež, Střítež

2011 „Navarana“, Výstavní síň designu a keramiky FUD, Dubí

2010 „Navarana“, Rabasova galerie, Rakovník; Galerie České pojišťovny, Praha

„Příběhy“, Galerie F. Drtikola, Příbram

„Smutný rybář a jiné pohádky“, Ambit VLM, Česká Lípa

2009 „DerTrauriger Fischer“, Wunsiedel, Německo

2008 „Smutný rybář“, Zámek Děčín, Děčín

2007 „Baryk“, Galerie DOLE, Ostrava

2006 „Hořký kruh“, Galerie F. Jeneweina, Kutná Hora

„Marnotratný krejčí“, GMU, Roudnice nad Labem

2005 „Profesor Frankenstein a jiné cykly“, VČG, Pardubice

2004 „Magda“, Galerie J. Jílka, Šumperk; GHMP, Praha; Galerie AD Astra, Kuřim

2003 „Don Giovanni“, Jindřišská věž, Praha

2002 „Petr a Lucie“, Galerie kritiků, Palác Adria, Praha; Galerie výtvarného umění, Ostrava

2000 „Maruška“, Galerie Platan, Budapešť, Maďarsko

„Pepíček“, Galerie Václava Špály, Praha

„Balada o lásce a zradě“, Galerie Emila Filly, Ústí nad Labem

„Na daleké cestě“, AJG Wortnerův dům, České Budějovice

„Profesor Frankenstein“, Galerie Mánes, Praha

1999 „Maruška“, Galerie Caesar, Olomouc

Skupinové výstavy:

2018 Obrazy zimy, Galerie Klatovy / Klenová

2014 „Rekonstrukce“, Galerie E. Filly, Ústí nad Labem

2013 „Smalt Art 2013“, GONG – Dolní Vítkovice, Ostrava

„XIII. symposium výtvarného umění“, Galerie F. Jeneweina, Kutná Hora

2012 „Smalt Art 2012“, GONG – Dolní Vítkovice, Ostrava
„Paralelní historie“, GASK, Kutná Hora
„Technologia matériálie et perceptualis“, Galerie kritiků, Praha
„Figurama 12“, Letiště Ruzyně, Praha
„Arterierie“, FA ČVUT, Praha
2011 „Mezinárodní bienále ilustrace“, BIB, Bratislava
2010 „Sex extrémně líbezný“, Galerie XXL, Louny
2009 „Formáty Transformace 89–09“, Dům umění města Brna, Brno
2004 „In Time Between“, Palác Adria, Praha
2003 „Perfect Tense“, Jízdárna Pražského hradu, Praha
2002 „Vypravěči a vizionáři“, prostory koncernu Bayer, Leverkusen, Německo
„Vypravěči a vizionáři“, výstavní prostory koncernu Bayer, Dormagen, Německo
2001 „Salon mladých 26“, Záhřeb, Chorvatsko
„Pravděpodobná malba“, Berlín, Německo
„Biennial of Contemporary Art“, Florencie, Itálie
2001 „Současná minulost“, AJG, Hluboká nad Vltavou
2000 „Konfrontace“, České centrum, Londýn, Anglie
„Konec světa?“, Palác Kinských, Praha
„Devadesátka pokračuje“, objekt ČNB, Ústí nad Labem
1999 „Výstava diplomantů“, Karolinum, Praha
„Modrý oheň – 3. bienále mladých“, GHMP, Praha

Publikační činnost

2014 „Lola“ – autorská kniha pro dospívající mládež, vydal FUD UJEP, Ústí nad Labem
2010 „Navarana“ – autorská kniha pro dospívající mládež, vydal FUD UJEP, Ústí nad Labem
„Krejčí Očko a trpaslíci“ – text V. Janouch, ilustrace M. Kuriš, vydala Rabasova galerie, Rakovník
2009 „Baryk“ – autorská kniha tří pohádek s DVD, vydal FUD UJEP, Ústí nad Labem
2004 „Magda“ – pohádka pro malé i velké čtenáře, vydalo nakladatelství Divus, Praha
2003 „Don Giovanni“ – autorská kniha o třech příbězích pro děti a dospělé, vydal autor, Děčín
2002 „Marnotratný krejčí“ – knížka k loutkovému představení, vydala GMU, Roudnice nad Labem

Ocenění

2014 Mimořádná cena rektora UJEP za knihu Lola
2011 Ocenění Zlatá stuha za ilustrace ke knize Navarana
2010 Cena rektorky UJEP za knihu Navarana
1999 Cena manželů Hlávkových

Zastoupení ve sbírkách

Mudima II, Miláno (Itálie); Národní Galerie, Praha; AJG, Hluboká nad Vltavou; GASK – Galerie Středočeského kraje, Kutná Hora; GMU, Roudnice nad Labem; řada soukromých sbírek.

www.kuris.cz